موضوع: بخشنامه نحوه محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن مقررات تجارت خارجی

با عنایت به قسمت اخیر ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار (مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴) که مقرر می‌دارد: «دستگاه‌های اجرایی مکلفند هرگونه آیین‌نامه، دستورالعمل یا بخشنامه یا مقرره خود را بلافاصله در پایگاه مذکور [پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار] ثبت نمایند و به اطلاع عموم برسانند. یک سال پس از لازم‌الاجراء شدن این قانون، مقررات تنها در صورت ثبت در پایگاه موضوع این ماده نافذ می‌باشد» و مفاد آیین‌نامه‌های اجرایی مواد (۲۴) و (۳۰) قانون اخیرالذکر به شماره‌های ۲۲۹۵۹۷/ت۶۱۳۵۸هـ -۱۴۰۲/۱۲/۱۳ و ۱۷۹۷۶/ت۶۱۱۳۴هـ -۱۴۰۲/۰۲/۰۹ مصوب هیات وزیران و نیز دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار به شماره ۱۳۵۴۴ مورخ ۱۴۰۳/۰۲/۰۱ و همچنین «راهنمای حقوق فعالان اقتصادی» ابلاغی معاون حقوقی رئیس جمهور به شماره ۴۹۰۶۷/۱۱۴۱۸۳ مورخ ۱۴۰۳/۰۷/۳۰، جهت شفاف سازی مقررات به عنوان یکی از حقوق فعالان اقتصادی، نحوه محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن مقررات تجارت خارجی (موضوع ردیف‌های ۱ و ۲ جدول پیوست آیین‌نامه ماده ۲۴ قانون اخیرالذکر) مصوب اول تیر ماه ۱۴۰۳ و پس از آن، به شرح زیر اعلام می‌گردد:

۱- مطابق قسمت اخیر ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، **«مقررات صرفاً پس از انتشار در پایگاه و گذشت مدت‌های مذکور لازم‌الاجرا می‌شوند»**، بنابراین، ملاکِ مبداء محاسبه لازم‌الاجرا شدن مقرره صادره از سوی دولت و دستگاه‌های اجرایی، انتشار آن در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir که در این بخشنامه **پایگاه** نامیده می‌شود) است. این حکم، نافی تکلیف اطلاع‌رسانی مقرره در سایر سامانه‌های پیش‌بینی شده در قوانین نبوده، لیکن جهت محاسبه زمان لازم‌الاجرا شدن مقررات، صرفاً تاریخ انتشار در پایگاه ملاک است.[۱] [۲]

---

۱. ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی دولت: مصوبات هیأت وزیران و کمیسیونهای موضوع اصل ۱۳۸ قانون اساسی، در صورتیکه صرفاً حق یا تکلیف برای وزارتخانه‌ها، سازمانها و موسسات دولتی و وابسته به دولت ایجاد نماید ولو آنکه در روزنامه رسمی منتشر نشده باشد و یا منتشر نشود، همچنین مصوبات طبقه بندی شده (محرمانه - خیلی محرمانه - سری - بکلی سری) از تاریخ ابلاغ به وزارتخانه یا سازمان دولتی که مصوبه به عنوان و خطاب به آن صادر شده است، لازم الاجرا است.

تبصره- مصوباتی که علاوه بر دستگاههای اجرائی و کارکنان آن برای سایر مردم حق و تکلیف ایجاد می نماید، ۱۵ روز پس از انتشار در **روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران** لازم الاجرا است، مگر آنکه در خود مصوبه زمان یا کیفیت خاصی برای اجرای آن پیش بینی شده باشد». **با عنایت به اراده جدید دولت، ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، تبصره ماده (۳۰) آیین‌نامه داخلی دولت را تخصیص زده و ملاک محاسبه زمان لازم الاجرا شدن مصوبات اقتصادی هیات وزیران (موضوع ماده ۳ آیین‌نامه ماده ۲۴ قانون یاد شده) از جمله مصوبات تجارت خارجی، انتشار در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار است، نه روزنامه رسمی.**

۲. مراتب نسخ ضمنی ماده ۶ مکرر ۱ قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز مصوب ۱۴۰۰/۱۱/۱۰ به موجب **قانون موخر** (ماده ۳۰ الحاقی به قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار مصوب ۱۴۰۰/۱۲/۲۴) تا حدودی که مغایرت دارد طی مکاتبه شماره

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

شایان ذکر است در قسمت اطلاعات پایه هر مصوبه، صراحتاً تاریخ انتشار آن مصوبه در پایگاه ذکر می‌گردد.

۲- در مواردی که مقرره صرفاً اعلام حکم قانونی موجود است مانند بخشنامه احکام تجارت خارجی قانون بودجه توسط گمرک جمهوری اسلامی ایران، اگرچه انتشار چنین مقرره‌ای وفق ماده (۳۰) قانون یادشده و شیوه‌نامه انتشار و دسترسی آزاد به اطلاعات متضمن حق و تکلیف برای مردم ابلاغی ۱۳۹۹/۲/۹ در پایگاه معاونت حقوقی ریاست جمهوری الزامی است، ولی تاریخ انتشار چنین مقرره‌ای تأثیری در زمان لازم‌الاجرا شدن حکم قانونی بیان شده ندارد.

۳- مطابق ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «چنانچه در قوانین، مدت یا زمان دیگری برای لازم‌الاجرا شدن و یا تصویب مقررات لحاظ شده باشد، همان مدت و زمان ملاک عمل خواهد بود». به عنوان مثال، برابر تبصره بند (الف) ماده (۲۳) قانون احکام دائمی «فهرست کالاهای غیرمجاز و یارانه‌ای برای صادرات با پیشنهاد دستگاه ذی‌ربط و تصویب شورای اقتصاد تعیین و سه ماه پس از ابلاغ اجرا می‌شود». بنابراین در فرض اخیر، مصوبه شورای اقتصاد سه ماه پس از ابلاغ در پایگاه لازم‌الاجرا می‌گردد.

۴- برابر ماده (۳) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار و ردیف اول جدول پیوست آن، مصوبات دولت و دستگاه‌های اجرایی در حوزه تجارت خارجی، یک ماه پس از انتشار در پایگاه لازم‌الاجرا است مگر آن که

۴/۱- مرجع تصویب مهلت بیشتری مقرر کرده باشد.

۴/۲- مرجع تصویب مهلت کمتری مقرر کرده باشد مشروط بر اینکه به تشخیص بالاترین مقام دستگاه اجرایی، اجرای فوری مقرره مساعد به حال محیط کسب و کار بوده و مغایر با ایمنی یا سلامت مردم نباشد (ماده (۵) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون ببهود مستمر محیط کسب و کار).

۵- در مواردی که مقرره تجارت خارجی، مشمول سایر عناوین جدول پیوست آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) باشد، مهلت لازم‌الاجرا شدن مقرره تابع همان عنوان خاص است؛ به عنوان مثال چنانچه مقرره مالیاتی، تامین اجتماعی یا استاندارد اجباری در حوزه تجارت خارجی وضع شود، مهلت لازم‌الاجرا شدن آن مقرره، سه ماه است. بدیهی است چنانچه فهرست کالاهای مشمول استاندارد اجباری، متضمن چند قلم کالای جدید باشد، رعایت مهلت برای اقلام جدید و تغییر وضعیت یافته، لازم است. در این موارد پیشنهاد می‌شود سازمان ملی استاندارد فهرست مورد نظر خویش جهت اجرایی شدن در سال آینده را (مثلاً سال ۱۴۰۴) در پاییز منتشر کرده و در مصوبه خویش تاریخ اجرایی شدن آن را ۱۴۰۴/۱/۱ ذکر نماید.

۵۲۵۱۱/۱۶۰۰۷ مورخ ۱۴۰۲/۹/۵ معاونت حقوقی ریاست جمهوری سابقاً اعلام گردید است لذا **تاریخ انتشار مقرره در سامانه مقررات تجاری موضوع قانون مبارزه با قاچاق کالا و ارز ملاک تعیین تاریخ لازم‌الاجرا شدن مقرره نبوده و ملاک عمل صرفاً پایگاه ماده ۳۰ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار است.**

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)

۶- مطابق تبصره (۲) ماده (۷) آیین‌نامه اجرایی ماده (۳۰) الحاقی قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «دستگاه‌های اجرایی نمی‌توانند اجرایی شدن احکامی از مقرره را که موجد تکلیف برای شهروندان است و یا حقی از آنها زایل می نماید را به تاریخی پیش از انتشار مقرره در پایگاه تسری دهند. **رعایت حقوق مکتسبه شهروندان در هر حال، الزامی است**». لذا اجرایی شدن مقرره تجارت خارجی تاثیری بر روی حقوق مکتسبه صادرکنندگان و واردکنندگان موضوع تبصره (۱) ماده (۶) قانون امور گمرکی و مواد (۱۱) و (۱۱) مکرر آیین‌نامه اجرایی قانون مقررات صادرات و واردات ندارد.

۷- برابر تبصره ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، «در محاسبه مدت زمان لازم الاجرا شدن مقرره، روز انتشار در پایگاه، جزو مدت محسوب نمی‌شود. همچنین از نظر احتساب مواعد مندرج در جدول پیوست این آیین‌نامه، هر ماه سی روز است». به عنوان مثال، اگر تاریخ تصویب‌نامه هیات وزیران با موضوع تجارت خارجی، ۱۴۰۳/۶/۱ باشد و در ۱۴۰۳/۶/۲ در پایگاه اطلاعات قوانین و مقررات مرتبط با محیط کسب و کار (به نشانی qavanin.ir) منتشر گردد چنین مصوبه‌ای از ۱۴۰۳/۷/۲ لازم‌الاجرا است، زیرا:

اولاً، مبداء محاسبه قلمرو زمانی این مقرره، تاریخ انتشار در پایگاه یعنی ۱۴۰۳/۶/۲ است.

ثانیاً، روز انتشار در محاسبه مدت، لحاظ نخواهد شد.

ثالثاً، اگر در قانون یا خود مصوبه ترتیب دیگری ذکر نشده باشد، یک ماه پس از انتشار لازم‌الاجرا می‌شود.

رابعاً، یک ماه، سی روز محاسبه می‌شود.

خامساً، مقرره در روز سی‌ام لازم‌الاجرا نمی‌شود و مقرره پس از پایان کامل سی روز قابل اجرا است.

۸- برابر ماده ماده (۴) آیین‌نامه اجرایی ماده (۲۴) قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار، دستگاه‌های اجرایی مکلفند «مدت زمانی که مقرره پس از انتشار در پایگاه، لازم‌الاجرا می شود را صراحتاً درج نمایند»؛ لذا شایسته و بایسته آن است که تاریخ لازم‌الاجرا شدن مقرره بر اساس ماده (۵) دستورالعمل نحوه تدوین پیش‌نویس مقررات مرتبط با محیط کسب و کار و سایر احکام قانونی تبیین شده در بخشنامه حاضر، صراحتاً در مصوبه ذکر شود.

IRAN IMPEX
www.iranimpex.com | @iranimpex (t.me/iranimpex)